

Cuntaya Karşı Millet Darbesi

Genelkurmay önünde, kızılalarm kapılarında çıkışları engelleyen millet varlığına Türkiye'nin ortalama ideolojisi olduğumu unutmamak gerek. Ayrıntılardan uzak, ortalama din anlayışına sahip, Müslüman kimliğiyle mücehhez güçlü liderlerin etrafında toplanan genel millet bağı Anadolu'da kurulan yapının genel geçer ifadesi.

Ercan YILDIRIM

15 Temmuz cuntası Türk siyasi hayatında telifi mümkün olan yaralar açarken, siyasi gelenegimizde çok önemli kırılmalarla birlikte yeni adetler de geliştirdi. Öncelikle 27 Mayıs ile beliren ve halkın ordu müdahalelerine tepkisiz kaldığı, kalacağı inancı yok oldu. Cuntaya, "halk darbesi" dundu. Türk milleti "sandık namustur" dediği gibi sandığa, milli iradesine sahip çıktı. Darbecilerin hesaplayamadığı en kritik nokta, milletin tankın önüne yatması oldu. Bir diğer kırılma medyada gerçekleşti; Doğan medyası başta olmak üzere sol-liberal gelenegın gazetecileri ve yorumcuları ağıktan cuntaya karşı çıktı. Son olarak asker içinde "pörfETÖcü" olduğu anlaşılan kalkışmaya başka kesimler, odaklar destek vermeyerek "emir komuta zinciri"ni tamamlamadılar.

Darbe girişiminin ikinci saatlerinde başladığı, gece yarısında şiddetlendiği ve sabah vaktine doğru gerilediği göz önüne alınırsa asker içinde FE-TÖcülerden emir almak istemeyen ama onları da tasfiye etmeyi göze alan kesimlerin kalkışmanın akamete uğramasında doğrudan etkisi olduğu

gözlenir. Türk siyasi ve askeri tarihi rönansizm ve tasfiyecilik üzerine kurulmuştur. Darbeler bir yönüyle sivil idareleri tasfiye ederken çok daha fazlasını asker içinde gerçekleştirir. Dolayısıyla sadece demokrasinin ya da siyasi hayatın kesintiye uğraması değil siyaseti belirginleştirecek dış güçlerin ilgisini çekmesi bakımından da tasfiyecilik 15 Temmuz'a sevinen kesimleri cesaretlendirdi.

35

Halksız Halk Savaşı Teorisi

15 Temmuz darbe girişimi sol-liberallerle birlikte Kemalistlerin de tepkisini çekti. Sadece Doğan medyasının değil, basın-yayın organlarının geneli cuntaya karşı durdu. Sosyalist abilerden bazıları, ültirastlı Kemalistler bilhassa "halkın tankların karşısına çıkması"na çok bozuldu. Doğru olmayan biçimde halkın cunta girişiminin başarısız olduktan sonra sokağa indirdiği yorumlarına ötekileri eklendi. Tankların önüne geçenlerin, meydanları dolduranların halk değil kamu-yarı kamu yönetimi ağırlıklı partililer, siyasal öznelerin, hümpenlerin olduğu dile getirilir.

Murat Belge başta olmak üzere sosyalistlerin cuntaya karşı geliştirdikleri argümanların, bilhassa halk üzerinden yaptıkları eleştirilerin arkasında "halk savaşı"nı başlatabilecek iradeyi, meşruiyeti kendilerinin gösterememesi vardır. Cumhurbaşkanı Erdoğan bir yandan 14 yıl boyunca sandık tekelini eline alıp halka seçimlere hazırlayabilirken öte taraftan milleti "sokaklara da indirmeyi" başarmıştır. Sosyalist ütopyanın arkasında halk savaşını, sosyalist devrinde halka yanına alabilme yeteneğini göstermek vardır. Laik-seküler kesim seçmenlerini sandığa bile getiremezken, Cumhurbaşkanı'nun tankların karşısına, üstelik kendi seçmen çevresinden olmayanları bile cuntaya karşı mobilize edebilmesi solu çıkmaza sürükledi.

ken milletin "demokrasi için değil Recep Tayyip Erdoğan için" tankın örtüne yattığı da eleştirilerin odağında yer aldı.

Öncelikle belirtmek gerekir ki, pek çok cenah-tarı insanın temsil ettiği millet varlığının ortalamayı tutturacak muhafazakâr tutumla "yurtseverlik" başlığı altında, içine laikleri de alarak cuntayı durduğu muhakkaktır. Haliyle Erdoğan'ı iktidarda tutmak değil, Erdoğan'ın temsil ettiği demokratik varlığı korumak bu kesimin misyonu oldu. İçinde tarikat ve cemaatleri de, Geziçileri de, milliyetçileri de, lümpenleri de barındıran bu halkı birleştiren en önemli ve ontolojik değer "Anadolu ırfa"ıdır. Sol-sosyalist hatta Kemalistlerin millet düşmanlığı bir bakıma bu ırfa halkasına giremeyecek kadar yabancı kalmalarındandır. Millet ırfa-nu derin analizler, uzun boyutlu konuşmalar barındırmadan vatan, millet kavramları etrafındaki her türlü "güvur saldırısı"nı tehdit olarak kabul eder. Haliyle milli olanı Anadolu ırfa, saf Anadolu insanı temsil eder.

Murat Belge başta olmak üzere sosyalistlerin cuntaya karşı geliştirdikleri argümanların, bilhassa halk üzerinden yaptıkları eleştirilerin arkasında "halk savaşı"nı başlatabilecek iradeyi, meşruiyeti kendilerinin gösterememesi vardır. Cumhurbaşkanı Erdoğan bir yandan 14 yıl boyunca sandık tekelini eline alıp halkı seçimlere hazırlayabilirken öte taraftan milleti "sokaklara da indirmeyi" başarmıştır. Sosyalist ütopyanın arkasında halk savaşını, sosyalist devrinde halkı yanına alabilme yeteneğini göstermek vardır. Laik-seküler kesim seçmenlerini sandığa bile getiremezken, Cumhurbaşkanı'nun tankların karşısına, üstelik kendi seçmen çevresinden olmayanları bile cuntaya karşı mobilize edebilmesi solu çıkmaza sürük-

ledi. Burada hem halka çağrı yapabilecek iradeyi ve cesareti gösterme hem de çağrıya karşılık verecek kitleler üzerinde meşruiyet sahasını kumabilme etkisini dikkate almak gerekir.

Ne Cunta Ne Erdoğan

"Cunta başarılı olsaydı da insanlar ellerinde bayraklarla sokaga inerlerdi" tezinin gerçekçi olup olmadığı bilinmez fakat cuntacıların kolay kolay sokaga teslim alamayacağını düşünmek de gerek. Böylece yeni darbe planları yapanların bundan sonra öncelikle insan unsurunu gözeteceği muhakkak. Öyle ki darbeyi erken yapma nedeni olarak "tüm Erdoğan muhaliflerinin sokaga dokültüp cuntayı destekleyeceği" zannını yadsınmak gerekir. Erdoğan muhalifleri bile eleştirilerini bir kenara bırakıp bu aşamada demokrasiyenin yana tavır almak millet bağını tercih etti.

Cunta süreci siyasetin yönü konusunda bilhassa AK Parti ve Erdoğan karşıtlığı hususunda yeni dengelerin kurulduğunu da gösteriyor. Darbe karşıtı çevreler neredeyse Türkiye'nin tamamını kapıyor fakat zinde güçlerle beraber sol-Kemalist kesimin cuntanın bastırılmasından büyük umutlar devşirdiğini ayrıca görmek gerek. "Ne Erdoğan ne cunta ne FETÖ" diyenler, demokratik tepkiyi kendi siyasi alanlarını tahkimde kullanırken "İslamcı diktatörlük ile askeri faşizm" deyimlerini kullanarak siyasal varlıklarını genişletmektedirler. Kalkışmanın Erdoğan'a alan kazandığı eleştirileri, peşinden yeni bir Kemalist birlikteliğin işaret fişegi gibi düşünülmemelidir.

Elbette bu süreçte ordunun içinde güçlenen Kemalistleri ya da ulusalcıların gerçek bir darbenin içine sokmak, demokratik kanalları askeri müdahale ile kuvvetlendirmek niyetlerinin uç verebileceğine dikkat etmek gerek.

Kemalistlerin sendromunu yıllarca sosyalistler ve sol örgütler daha derin, daha keskin yaşadılar: "seçimle de darbeyle de olmuyor" ikilemi, Balyoz, Açıkgöç, Ergenekon gibi hareketler bir çıkmaza saplanmayı sağlamıştı. 15 Temmuz hem umut hem umutsuzluk olarak sol-Kemalistleri iyice endişeye sürükledi. Yılmaz Özdinç'in gazetesi Sözcü'ye, yandaş medyaya dönmekle eleştirmesine karşın Sözcü, Cumhuriyet, Aydınlık tarafı da FETÖ'den açılacak alanın genişliğini hesap ediyor. Böylece iktidar mücadelesinin en belirgin görüldüğü askeri-sivil bürokraside büyük bir "yarık" belki de yeni zinde güçler tarafından doldurulmayı bekliyor. Bu karakteriyle sol-Kemalist çevre cuntayla birlikte demokratik bir tavır içine girerek olumlu adımlar atsa da millet varlığını köçümseyerek milletten kopuşumu çabuklaştırır.

Darbe Savuşturuldu mu?

Cumhurbaşkanı Erdoğan düşmanlığı gözleri kör etmiş olmalı ki hadiseye tiyatro diyerek gerçeklik ile hakikat alanı arasındaki mesafeyi açtılar. Dolayısıyla görünenlerin arkasına bakmayı öğütlerken öte taraftan ezberlenmiş kalıp ifadelerle teslimiyetle gerçeklik dışına çıktılar. Sol-Kemalistler linç kültürünü eleştirirken kendi linç kavramlarını devreye sokarak, askerin kafasının kesildiği gibi yalanları büyüttü, Allah'tan Kubilay'a dayamadılar. Sol-Kemalistler, dış güçler emperyalizm eleştirilerini pragmatik alana getirerek Erdoğan ve İslamcı düşmanı emperyalizme yumuşak bakmayı sürdürdü; haliyle darbeci olmasa bile dış desteğin kesilmesini zafer olarak değerlendirmeyi tercih etti. Dolayısıyla görünüşte FETÖ'nün gidiğine sevinse, ABD'nin başarılı olmadığını dilendirse bile tersinden iki tarafın çatışmasının her halükârda kazanç olduğu için Amerikancılığı tüm boyutlarıyla yüceltmış oldu.

Darbenin başarılı olup olmadığı, darbecilerin amaçlarının sonraki yıllarda ne kadar hayata geçtiğiyle belli olur. Bu açıdan darbecilerin başarılı olması kadar olmaması, cuntanın engellenmesiyle değil, siyasal alanın ne şekilde düzenlendiğiyle ilgilidir. Darbe öncelikle zihinleri kontrol altına alır, elektirikli kavramlarla yepyeni bir siyasal alan oluşturulurken, kültürel ve fikri yeni sentezleri dayatır.

Görünen o ki kamuyu denetlemek isteyecek pek çok ideolojik grup çıkarmaya hazırlanır.

ken AK Parti ve Cumhurbaşkanları Erdoğan'ı siyasal alandan dışlamak için de harekete geçecekler.

FETÖ gibi güçlü organizasyonları ve sosyolojik-dini desteği bulunan yapıları ortadan kaldırmaya mecali olmayan sol-Kemalistlerin, milli irade üzerindeki göçü nedeniyle Erdoğan'a verdikleri destekle FETÖ'den kurtulduktan sonra geniş çaplı ittifaklara girme hesapları baki. Darbe ayrı, ordunun yönetime el koyması ayrı kavramlardır. Darbe savuşturuldu ama emir-komuta zinciri üzerindeki baskı ve yönlendirme gücü artabilir.

Şimdilik bu zinciri kırabilmenin tek yolu, bizi bin yıldır buğömlere getiren, insanları 15 Temmuz'da besapsız kitapsız tanklarını karşısına çıkaran "millet ırfanı"nu güçlendirmektir.

Beka Meselesinin Etkisi

15 Temmuz cuntasının Türkiye'de hangi sonuçlara yol açacağını şimdiden kestirmek mümkün değil. Cuntanın nedeni genel olarak FETÖ yapılanmasının devleti ele geçirmekle bağlantılı olduğu yolundaki kamusal kabullerin payı olmakla birlikte asıl olarak Soguk Savaş'a kadar uzanan bir süreç, içinde 11 Eylül ve akabindeki Irak işgalinin, Afganistan Savaşı'nın da büyük payı bulunmaktadır. Bunlara belki Arap Baharı ile birlikte Ukrayna Turuncu Devrimi, Gürcistan Kadife Devrimi'ni de eklemek gerek. Dolayısıyla başta Ortadoğu olmak üzere Rusya ve Çin ile ilişkili tüm ülkeler yeni bir yeni dünya düzeni tesisinde farklı operasyonların merkezinde yer alabilmektedir.

Fransa'da IŞİD'in yaptığı saldırılar, Brüksel'de havaalanı saldırısı, İngiltere'nin AB'den ayrılması bile bu sürecin devamı niteliğindedir. Haliyle Türkiye'nin PKK saldırılarıyla iyice yıpratılması, hiçbirini üstlenmediği halde IŞİD'in yaptığı iddia edilen bombalamalar da cunta girişimine eklenebilir. Türkiye'nin resmen kurulduğu 1923'ün yüzüncü yılı bu açıdan bir dönüm noktası sayılmaktadır. Terör örgütünün benedekler üzerinden bir öz yönetim çabası bölünme teorileri ile birlikte okunduğunda zaten Türkiye'nin bölünüp yok olması kaygılarını, beka meselesini diri tutarken darbe girişimi bu sürecin gayet ciddi, bozuk niyetli ve meseleyi uzatmamaya niyetli olduğunu gözler önüne serdi. Türkiye'nin bölünmesi bir tarafta bölgedeki ülkelerin hepsi benzer tehlikeyle

karşı karşıyadır. Artık imparatorlukların dağılması üzerinden yüz yıl geçtikten sonra ulus devletlerin de hele ki çevre ülkelerde etnik, kültürel, mezhepsel, dinsel farklılıklar barındıran ülkeler paramparça olacak bir dönemin eşiğinde bulunmaktadır. Türkiye'de farklı etnik yapıların arka arkaya sıralanması, kaosu sürekli, yaşanmaz hale getirilmeye çalışılan bir hayat, sürekli bombaların hedef olma ihtimali vatandaşta bir bükümlük ve bezginlik doğurabilir.

İslamcıların Darbeyle Sınanı

Darbe girişimi milletimizin hiçbir darbeye göstermediği, gösteremediği, gösterme imkânı bulmadığı direnme ahlakını dirdi tuttu. Öyle ki kadim gazı ideolojisinin modern dönemlerde farklı biçimlerde yorumlandığı dikkate alınırsa tankların önüne atılan, kurşun atan belkopterlerin altından çekilmeyen milletin direniş marifetini yazdığını söylemek gerek. Bu sivil bir protesto olmadığı gibi siyasi bir eylem de değildir, farklı kesimlerden pek çok insanın katıldığı darbe karşıtı gösterilerde İslamcılarını iyi sınavlar verdiğini söylemek gerek.

İslamcılarının önceki hiçbir darbeye yara almadığı, tek tük hadiseler hariç kendini eve kapattığı iddiaları 15 Temmuz cuntasına karşı ölümüne direnişte geçersizleşti. İslamcılar sıradan Anadolu insanından kentli orta üst sınıfa kadar pek çeşitli insan unsuruyla tankların önüne geçti. Böylece siyasal marda Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın arkasındaki desteğin fiili manada mücadele edebilecek, direnişte geçebilecek, devrimci olmasa bile korumacı şiddeti gösterebilecek tabana sahip olduğu çok açıkça netleşti.

"Darbeyi gerekçe göstererek seçimle bile gel-se otoriter yönetimi kabul ettirmeye kalkması" söylemini tekrar edenler sivil dikta ya da askeri darbe seçeneği dışında millet varlığının haykırış-

ğı bir üçüncü yolun mümkün olduğunu, seçilmiş iktidarın kendini koruyacak kitleyi iyiden iyiye siyasallaştırdığını, sosyalist-Kemalistlerin sık sık tekrarladığı üzere demokrasinin sadece sandık olmadığını, sandığı korumak, tanklara karşı koymak olduğunu da gösterdi.

Öykünücü Kemalist eleştiri halkı siyasallaştırmaya, mobilize etmeye, sokaklara indirip gündelik aynı performansı sergiletmeye sinirlerken aynı zamanda camiye, sokağı, tankları siyasallaştırmaya, iktidar aracı haline getirmesine yine gıpta ederek karşı çıkıyor.

Sol-Kemalizm kendi kitlelerini kışkırtıcı olarak siyasallaştırabilirken, hâlâ iktidar imkânlarını bulabilecek bir kitleleşmeye kavuşamadı. Kitle partileri nâfile mahuldür, muhafazakârdır,

şiddetten, uçlardan, marjinallikten, farklı olmaktan korkar, ortalama besler. Halbuki yüzde 50'lik dilimi hâlâ kendine bağlayan AK Parti kendi tabanıyla beraber başka partilerdeki "ortalama dindar, milliyetçi, muhafazakâr"ları darbe karşıtlığı üzerinden sokaklara dökmeyi başardı. Dolayısıyla merkezi epeyce büyüdü. Burada tank karşıtı çıkmaya gibi ekstrem örnekleri bile yücelterek ve normalleştirerek gören bu geniş ittifakı elbette İslamcı temele, İslamcılığın tekrar vatan-bayrak-marş gibi simgelere dönüşmesine bağlamak gerekir. İslam söylemleri ilk algıları ve anlamları ile kullanılmayan, milliyetçi dile düşmeden yurtsever tezlere geçen, küresel dindarlığa dayalı muhafazakârlığı yaygınlaştıran iktidar ve Erdoğan kuşkusuz kendisine oy vermeyenleri bile cunta düşmanı haline getirebildi. Tüm darbelerde, cunta girişimlerinde olduğu gibi ortada bir kazanım varsa bu "kavramlar"dır. Demokrasi ve laiklik cunta nedeniyle İslamcılar için bir çıkar yolun ötesinde "meşruiyet kaynağı" olmayı kesinleştirdi. Artık İslamcılarının dayanaklarının başını "demokrasi" oluşturur.

15 Temmuz hem umut hem umutsuzluk olarak sol-Kemalistleri iyice endişeye sürükledi. Yılmaz Özdil'in gazetesini Sözcü'ye, yandaş medyaya dönmekle eleştirmesine karşın Sözcü, Cumhuriyet, Aydınlık tarafı da FETÖ'den açılacak alanın genişliğini hesap ediyor. Böylece iktidar mücadelesinin en belirgin görüldüğü askeri-sivil bürokraside büyük bir "yarık" belki de yeni zinde güçler tarafından doldurulmaya bekliyor.

Demokrasinin Sorgulanması: Kim Demokrat?

Demokrasi kültürel olarak yerleşmediği halde siyasi anlamda ontolojik mertebeye oturur. Bu demokrasi gösterileri Anadolu ırfanını temsil eden sıradan insanlarda gerçekten mühim bir karşılığı olurken, elitlere karşı kendini gösterebilme, onların alanlarını daraltma ve güçlerini sergileyebilme imkânını oluşturunca hâlâ Kemalist seçkinçilikte, elitlerde köçümseren daha önemli araçsal anlamı bulur. Demokrasi efanı Kemalist-sol elitizmde, marjinal örgütçülükte hatta siyasi partilerde bile FETÖ'den kurtuluş için mazerettir.

FETÖ'yu sanki IŞİD gibi bir sistem kutma fikrine sahip olduğu zamanı yaşayan elitler FETÖ ile yaşamakansa AK Parti idaresiyle, AK Parti dönemi dindarlığıyla bir arada olmayı tercih ettikleri ni deklare ederler.

Demokrasi bu anlamda her kesimin kendini güvende hissetmesine neden olacak ortamı sağlar, geçiş aşamasıdır. Asıl darbeye kadar durdurulan cuntada herkesin demokrat, darbe karşıtı olması konjonktürel olarak yer belirlemeyle ilgili, elbette bir de demokrasinin getirdiği özgürlük ortamından faydalanmayla... Zira darbecilerin hem halkı besaba katıp katmaması hem ordu içindeki öteki subayların kendilerine desteği biraz da buna öngörmekle ilgili. Darbenin erken zamanda yapılarak televizyonlardan ilan edilmesi, Erdoğan ve AK Parti muhaliflerine seslenmeyle ilgili. Bu kadar mühim bir kalkışmaya girilen ve esasında çok da iyi planlanan darbecilerin halkı, iletişim teknolojilerini besaba katmayacakları düşünülemez.

Onlar ilkin darbe haberini alır almaz muhaliflerin sokağa döküleceğini düşündü. Bunda bir nebze de olsa Cumhurbaşkanı Erdoğan'ı "öle ya da diri" ile geçirememelerinin etkisi var.

Darbecilerin 70 model TRT'den bildiri okutma fantezisine karşı Erdoğan CNN Türk'e yani İslamcılar tarafından darbeci olarak görülen Doğan medyasına çıkarak "facetime" üzerinden canlı yayını kurması, milleti sokağa davet etmesi "halk savaşları"nı cuntacıları kaybetmesine neden oldu. Halkı yanına almayı bırakın karşısında gören cuntacılar çoğu yerde silaha sarıldı, havadan ve karadan yüzlerce kişiyi hiç çekinmeden acımasızca vurdu, öldürdü. Halka doğrultulan silahlar, namhular, öldürmeceğine yürütülen işgalvari tanklar, ölüm bombaları yağdıran jetler, Meclis'i havadan bombalar, kalabaklıdan helikopterle tarama-

lar, buna karşı coşkulu heyecanlı, öfkeyle, göğsünde imarla "meydanlardaki halk kalabalıklarının sürekli artışı" darbenin yönünü çevirdi, adeta darbecilerin eli ayağı birbirine dolandı. Bu, halkın karşı darbesiydi artık, tek silahı göğsündeki imarla, vatan, bağımsızlık, demokrasi davasıyla.

Darbecilerin ikinci olarak yine Erdoğan'a muhalif subayları yanlarına alacakları da bir fantezi olarak kaldı. Başlarda tatbikat, önemli bir terör örgütü liderine suikast, IŞİD saldırısına mukavemet gibi sebeplerle subay ve erleri yanına alan cuntacılar sonradan hâlâ karşı karşıya kaldığı valcik, "sivil inistiyatife" teslim oldu. Silahları korkmadan insanımız, darbecileri meydanlarda, tank üstünde, medya merkezlerinde hatta valiliklerde "en büyük asker bizim asker" sloganları eşliğinde ilna ederek, silahlarını ellerinden alıp, polise teslim etti. Linçsever Kemalistler, köprüden atılmaya çağırılan, kafa kesilen asker gibi provokatif haberler yapsa da bunların aşi astarı çıkmadı. Milletimiz askerle cuntacıları birbirinden ayırdığı gibi, zaman zaman linç girişilse de polislerin ve sağduyularının gayretleriyle bunlar engellendi. Cuntacıları karşı cinsipetme mücadele eden polislerin, o kavgınlıkla darbecilere şiddet uygulamaya kalkışırken "üzerinde Türk askeri üniforması var, yapmayın" sözleri, bizdeki kadim asker-millet kavramını çok net gösterdi. Dolayısıyla asker ile cuntacı ayrımı, üniforma ile beden farklılığı belki de bu darbe girişimindeki zihniyeti ortaya koyar.

Millet Savaşına Karşı İç Savaş

Halk desteğini burada ikiye ayırmak gerekir aslında. Bir tarafa AK Partili olmayan sıradan Anadolu insanının, Erdoğan'a oy vermesi bile onu sahici ve güvenilir bulmasına bağlı olarak sokaklara inmesi öte taraftan bilhassa İzmir, kıyı şeridi, mezhep ve etnik farklılıklarının bukindiği alanlardaki muhaliflerin evlerinden dışarı çıkmaması,

ancak bazı yerlerde yine fiili destekleri... Dolayısıyla Graham Fuller'in darbenin etresinde yazdığı yazı da dikkate alırsa cuntanın başarılı ya da başarısız olmasından ziyade Türkiye'ye biçilen ömrün tartışılması gerekir. Fuller darbenin sonucuna bakılmaksızın öncelikle bir iç savaşın çıkartılacağı, Türkiye'nin NATO'dan dışlanacağı ve ülkeye el konacağı senaryosunu çizmektedir. Zaten iç savaşla ilgili planlar uzun zamandır uygulanmaya çalışılıyor.

Ortadoğu'da yeni sınırlar ve devletlerin hesap kitaplarının yapıldığı bir dönemde Türkiye'nin artık batının ileri ucu, tampon ülkesi misyonu ile beraber, potansiyel tehdit olmasının da önüne geçiliyor. Haliyle böyle bir ortamda memnuniyet-sizleri etkilemek, onları yollara çıkarmak en basit ama geçerli tedbir. Fakat laik-Kemalist cenahta FETÖ düşmanlığı Erdoğan karşıtlığının çok ötesinde. FETÖ'nün tasfiyesi belki de ilerde mümkün olacak bir Kemalist darbe girişiminin ilk adımı olabilir. İslamcıların askerde ekiplerinin olmaması bu bakımdan laik-sol-Kemalistlerin ayrılanlarını kabartıyor. Siyasi iradenin göcü FETÖ'nün ortadan kaldırılmasındaki en önemli meşruiyet sahası, doğal olarak Erdoğan vasıtasıyla FETÖ'yu temizlemek yine bir "üst akıl" işi olabilecek kadar spekülasyona açık.

FETÖcülerin cuntaya itip sonrasında geri çekilmek, bunu mümkün bir planın parçası şeklinde değerlendirmeler de var. FETÖcülerin kalkışmayı başlatarak öteki subayları darbeye icbar etme fikri de canlılığını koruyor. Çığırda bir astsubayın imam olarak generallere emir verebilmesi askerlerin hiyerarşisine, emir alma omur ve haysiyetine uygun düşmez. Kendilerinin altındaki subayların beyin olduğu bir darbe girişiminin sonuca götürmeyeceği klasik emir-komuta zincirini bilen herkesin malumudur. Bu bakımdan sadece güvenlik uzmanlarının, siyasilerin, aydınların dikkat çektiği ama genel olarak halkın, sıradan bir insanın aklına geldiği gibi gündüz, öğle-ikindi vakitleri başladığı iddia edilen darbe girişiminin yatsı da fiiliyata geçtiği düşünülürse bu atadaki uzun saatlerde neler olduğu hâlâ muamma. Sadece MIT açısından değil, Genelkurmay'ın tüm unsurlarının bu süreçte ne yaptığı, hangi anıyaşmanlara girdiği ve rollerinin neler olduğu kararsızlıkta. Kamuya anlatılan tüm bilgilerin çelişkiler içermesi bu hadisenin doğasındandır.

Devlet Akli ve Korumacılığı Örtölürse

Devlet denilen akıl ve organizma bir meseleyi iki yoldan halledebilir, ya fiili şiddet ve cebren müdahale eder ya da katı ve hukuk uygulanırken iş sürecin zalim kıyıcılığına terk edilir. Burada kurunun yanında yaş da yanar. Bazıları suçsuz olduğu halde daha büyük zulümleri, müdahaleleri engellemek adına birkaç serisini hapiste de geçirebilir. Ergenekon ve Balyoz gibi davalarda olduğu gibi bir iki sene içinde yatsı da "çelişkili haberler, birbirini tasbihi eden ifadeler, sürekli ifade değiştirmeler, kasıtlı olarak yanlış deliller getirmeler, koymalar" gibi nedenlerle davalar uzar, adalet yerini bulana kadar kamuoyu zaten oluşurur.

15 Temmuz cuntasının daha ilk haftasında bu nevi yaklaşımlarla mesele karıştırılmaya başlandı bile; Akın Öztürk'ün darbenin başı olmasıyla yatıştırılmaya çalışan ulak olma ihtimali arasında o kadar büyük bir makas var ki... Genelkurmay Başkanı'nun girişimin başında olduğu iddialarıyla boğazının sıkılması arasında o kadar büyük mesafeler bulunuyor ki... Bu meseleler kadim devlet refleksinin en bariz göstergesi.

Devlet akli devlet varlığını korumakla mükellef olduğu için sonu devlete varacak açıkları da kapatmak mecburiyetindedir, 15 Temmuz cuntası elbette devletin kurtulmak istediği bir ur üken, hadisenin kapsamını daraltmaya çalışarak devlet ve asker etkisini küçültmek ister. Meselerin CIA, ABD, NATO etkilerinin yanında FETÖ'nün asker içinde, "itirafçı yaveri'nin ifadesinde olduğu kadar kadrolaşmadığı gerçeği sürekli haber bombardımanıyla etkisizleştirilmek isteniyor. Bir yandan cuntaya katılanların itirafçı yaverin FETÖ kadrosunun genişliğiyle ifade edilirken öte taraftan cuntanın tek planlayıcı, uygulayıcı olarak FETÖ'nün gösterilmesi bir hesaba sonucudur. Endişeler, gerekçeler ve örgüt akli olarak çok kapsamlı ve yaygın, kadro olarak dar; saik olarak bir tek FETÖ'ye indirgenen girişim iyi besaplanıp, aklıca yürütülmezse gelecekte çok daha büyük sorunlar çıkarabilir.

Darbe ayrı, ordunun yönetime el koymasını ayırdır.

Bir asker için devleti kendisinden daha iyi yönettiği fikrini savunmak hayatin akışı kadar normaldir. Askerler daha harp okullarından itibaren "devletin gerçek sahibi" oldukları, "her işi bir tek kendilerinin bildiği" dostnecesıyla yetiştirildikleri

için siyasal iradede, aydınlara kadar kimseyi yetkin, meşru, akıllı görmeyiz.

FETÖ üyelerine bakıldığında da benzer kaygıların görülebilir. FETÖ'nün kin, hırs, siniklik bakımından nasıl karakter aşınmasıyla mahul olduğunu gösterirken, yıllarca takkiye ve tedbir uygulaması nedeniyle bastırılmış tüm insanî, varoluşsal duygu ve düşüncelerin taşması "disiplini" ilkesi etrafında yetişen kesimlerde böylesi bir patlamaya neden olur. FETÖ üyeleri yıllarca baskı altında, disiplin içinde tedbirle, takkiye ile insanî vasıflarını bastırmamış, duygu ve düşüncelerini hatta imanı hassalarını örtmenin verdiği karakter ezikliğini halka helikopterden, tanktan ateş açma olarak kinle, nefretle gösterdi. Sadece darbeye askerler değil, başka operasyonel güçler gibi tabandaki "masum" insanlar da şiddetin meşruluğu konusunda naif inatlarını sürdürmektedir. Ev hanımlarından ana okulu öğretmenlerine kadar örgütün tabanındakiler Kur'an okuyup, dualar ederek bu alçak, hain darbe kalkışmalarının başarılı olmasını desteklemişler, sadece kendilerini Müstüman gören patolojik, psikolojik sapmalarını hiç çekinmeden ortaya koymuşlardır.

Kazan'da, Polatlı'da uçakların, füzelerin hareketlerini engelleyen halk kadar, köprüde, Genelkurmay önünde, kızaların kapılarında çıkışları engelleyen millet varlığını Türkiye'nin ortalama ideolojisi olduğunu unutmamak gerek. Aşırılıklardan uzak, ortalama din anlayışına sahip, Müstüman kimliğiyle mücehhez güçlü liderlerin etrafında toplanan genel millet bağı Anadolu'da kurulan yapının genel geçer ifadesi. Meseleyi Erdoğan'ın liderliğinin ötesinde vatan savunması refleksi olarak gören Aydınlıkçılar, Kemalistlere rağmen, sokakın esas sahibi, bütün unsurlarıyla, çeşitliliğiyle halkın Erdoğan'ın liderliğini, korkmayan, yüzsünde endişe bulunmayan, ölüm korkusunu ezen dipdiri görüntüsü yıllardır beklenen kahraman imgesini güçlendirmiş, böylece halk tereddütsüz, hiç çekinmeden sokaklara dökülmüştür.

Sorgulamak gerek, halkı sokağa değil evlerine dönmeye çağıran lider olsaydı, cunta nereye kadar giderdi? Halk her halükârda sokakta kalmayı sürdürürdü fakat psikolojik harbi kaybettirgi için geri dönüşü olmayan bir yenilgiye uğradı.

Aydınlığın Halk Düşmanlığı

Kemalist, laik çevreler kalkışmayı iyi planlamış, köten uygulamış, AK Parti'ye değil Türk Silahlı Kuvvetleri'ne yönelik eylem olarak değerlendirdiler.

Sosyalistlerin bazıları, Fethullah Gülen ve İsmet Özel sokağa çıkan halkın "ahmak" olduğu konusunda birleşirler. Halk sokağa cunta başarsız olduğu için indi diyen Murat Belge'ye, eski arkadaşı İsmet Özel, cuntacılar başanlı olsaydı yine bayraklarla sokaklara çıkardı, diyerek destek oldu. Bu ilkinin sözlerini Fethullah Gülen halka "ahmak" diyerek özetledi. Ali Bulaç da yaptığı özeleştirisinde hâlâ FETÖ'nün başının saçsız olduğunu iddia etmeyi sürdürürken Erdoğan'a övgüler düzerek aradan sıyrılmayı besap etmiş gözüküyor. Ama İslamcı ve bazı libereillerin haricinde milletin davranışlarını yine jakoben, Kemalist bakış açısıyla değerlendirmeyi Belge, Özel, Bulaç, FETÖ başı sürdürebilmektedir.

Sosyalistler yıllarca halk savaşı kavramını kendilerine utopya olarak belidelerken yeri geldiğinde iç savaşın devrimci mücadele için hayati olduğunu iddia etti. Öyle ki iç savaştan bir devrim çıkarma, silahlı devrim fikrinde bile içkindir. Baskıya karşı direnme hakkı yeri geldiğinde zorbaları öldürme hakkı olarak bile anlaşıp devrimci mücadeleye eklemlendi. "Önleyici şiddet" i PKK ve hendekler için meşru gören sosyalistler, FETÖ konusunda son derece ılımlı, itaatkâr ve tavizkâr davranır.

FETÖ'nün göya "İŞİD zihniyeti"ne panzehir olduğu fikrindeki "ayartıcı iyimserlik" AK Parti'yi İŞİD gibi gösterme gayretleri uzun iktidarını ve Erdoğan imgesinin yıkılması için bir gerekçe halini bile alır. Dolayısıyla Türk siyasetinde etkisi gittikçe kaybolan sosyalist ve Kemalist tarafgirlik kendini bir şekilde darbecilikle, HDP siyasetiyle göstermek istedi. Fakat FETÖ'nün tüm tedbirlerine rağmen radikal İslâm gibi gösterilmesiyle çelişkiye düşse de FETÖ'nün toplumsal ve siyasal tabanının olmaması nedeniyle daha tercih edilebilir gördüler. Çatışmayı normal, şiddeti anormal gören sosyalist tez zamanla uzun iktidarla başa çıkabilmek için şiddeti de normalleştirdi; devrim-

ci mücadeleyi silahlı yürüme tartışmalarından sınıf çatışmasını, üst yapının sınıflaştırılmasına getirerek sürdüren sosyalistler devrimci mücadeleyi darbeciliğin en amiyane tarzı FETÖ örgütlenmesi-ne kadar indirgemeyi başardı.

O yüzden halkın mücadelesini, "demokrasi için değil Erdoğan'ın iktidarı devam etsin diye toplandılar" demekle "işte ordu, işte komutan sloganı atımlar mı demokrasi talep ediyor?" demek, sadece kafası karışmış, millet ve vatan meselesine düşmanlık eden elitlerin değil aynı zamanda çaresizliğin de işareti. Evet, kitle tankların önüne dururken Erdoğan'ın iktidarcı devam etmesini istiyor, onun iktidarcı hatta varlığını bir güvence, meşruiyet alanı, mensubiyet kanalı olarak görüyor. FETÖ'den Kemalistlere kadar tüm muhaliflerin Erdoğan düşmanlığının altında otokrat idare-den çok kadim darbecilik, elitist idare anlayışının, darbeciliğin rolü var.

Kütleli kuçumserleri, halkı aşağılarken yapılan ince yorumlar darbenin bastırılmasında önemli bir role sahip olan cami ve sala üzerine de yoğunlaşır. Karşı darbe olarak yorumlanan sala okuma klasik Kemalist damarı kabartırken, şeriatçılık, İŞİDçilik, dinci kalıpsma gibi sloganik ve marazi yaklaşımlar yeniden güncellendi. Esasında İslâm'ın her türlü yorumundan, İslâm'ın bizzatı kendisinden korkan bu elitist yaklaşım, Kemalist refleksler anında tepki vermeyi başardı. Doğal olarak Kemalistlerin FETÖ sevgisinin arında darbe vasıtasıyla AK Parti tabanı ve FETÖ'den aynı anda kurtulma saikiyle hareket ediyor. Halkı hiçbir zaman yarıma alamayan, kadim millet bağundan nefret eden, sıradan halkın hassasiyetlerini tehdit olarak gören sol-Kemalist elitler, darbenin İslâmcılar vasıtasıyla bastırılmasından mustarip görünüm sergilemekte. Yıllarca halk İslâm'ını İslâmcılara yeg tutan sol-Kemalistler hal-

kın dindarlığının, dini eğilimlerinin siyasal hayata eklemlenmesinden, ciddi bir hassasiyet olarak siyasal bilinç haline gelmesinden son derece rahatsızlar!

Kazancımız Millet Bağı

15 Temmuz darbe girişimi sona erdirilmedi, durduruldu.

Sonuçları da belirginleşmedi, bir karşı darbe ihtimali, FETÖ'den ve başka unsurlardan ayıklanmış, cuntaya destek vermediği için temizliği kazanmış bir askeri yapıyı daha sorunsuz, örtü açık olacağı kesin.

Zayıf MIT ve Emniyet istihbaratı ile askerin çeperlerinden arındırılmış meşruiyet sahasına mutlaka Lozan'ın yıldönümünü, dünya sisteminin kılan devletler projesini de eklemek gerek.

Türkiye, Robert Fisk'in deyişiyle bu cuntayı darbeye kadar engelledi; sonrası... Sonrası meçhul. Fakat açığa çok daha farklı, çok daha önemli sonuçlar çıktı.

Millet iradesinin gerçekleşmesinin sadece sandık boyutunda kalmadığı, kamusal mekanlar ve kamusal imkânlar dahilinde milletin siyasal kimliğini sonuna kadar gösterip, kendini savunma pratiği kazandığını göstermek gerek. Yeni bir kalkışmanın öncelikle siyasileri ve Erdoğan'ı kesin olarak infaz etmeye, seküler televizyon kanallarını kontrol etmeye, en önemlisi milletin direncini kırmak için katliama varan bastırma girişimleri yapmaya yelkeni ceği öngörülmelidir. Bu cunta girişimi, zihinlerde, gündelik hayatta sıklıkla bahsedilen, şikâyet edilen uyuşmuş, bireyselleşmiş, mensubiyet bağlarını yitirmiş, konfora alışmış, geleneklerini unutturmuş bir millet komumuna dönüşmediğini, bu milletin, varolma-yokolma savaşında yüksek bilinç ve zinde irade sergileyebileceğini gösterdi. Türkiye belki kamusal manada, devlet otoritesi anlamında, askerin Boğaz köprüleri üzerinde gözetlence alınma görüntüleriyle saygınlığının yitirilmesi bağlamında birtakım kayıplar olsa da çok önemli kazanımlara kavuştu, en büyüğü de milletimize kavuştu.

15 Temmuz hatı darbe girişimi, bu milletin tarihten silinmediğini, bu coğrafyanın gerçek sahibinin halk olduğunu, bu halkın her tür ibaret, işgal karşısında kararlı, gözüpek, imanlı bir şekilde direndiğini, önce kendimizin sonra da bütün dünyanın görmesine vesile olmuştur!